

Natalia Pamuła-Cieślak

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

ORCID 0000-0002-0686-7268

Biblioteki wobec pandemii COVID-19. Studium przypadku wybranych profili polskich bibliotek na Instagramie

Instagram jako medium

Instagram [dalej także: IG] to serwis i aplikacja mobilna o charakterze społecznościowym, umożliwiająca publikację treści wizualnych (grafik, fotografii, kolaży, animacji, krótkich filmów wideo oraz transmisji na żywo). Powstał w 2010 r. jako aplikacja dedykowana użytkownikom urządzeń iPhone, ale szybko trafił także na inne urządzenia¹ – przede wszystkim mobilne. W bardzo dużym tempie zdobył popularność wśród użytkowników – po miesiącu odnotowano ich pierwszy milion w serwisie. Jego potencjał dostrzegł właściciel serwisu Facebook, który w 2012 r. dokonał zakupu i przejęcia tego serwisu². Od tego momentu nastąpiła częściowa integracja funkcji obu mediów (m.in. integracja logowania czy możliwość publikowania treści w obu serwisach jednocześnie), ale zachowano także daleko idącą odrębność obu serwisów³. Obecnie funkcjonują pod integrującą je marką Meta.

Instagram w perspektywie medioznawczej jest postrzegany jako mikromedium. Choć jest jednym z najmłodszych przedstawicieli tej kategorii medialnej w obszarze mediów społecznościowych, posiada duży potencjał informacyjny i komunikacyjny. Jego popularność wynika w dużej mierze z faktu, że pozwala użytkownikom na zaangażowanie się w formie komunikacji obrazowej, która ma charakter uniwersalny na poziomie emocjonalnym i poznawczym⁴.

---

1 H. Wolna, *#bookstagram*, „Biuletyn EBIB” 2018, nr 1, s. 1, [on-line:] <http://ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/81/82> – 6.03.2022

2 Tamże, s. 1.

3 P. Krysiński, *Niewłaściwe wykorzystanie mediów społecznościowych jako narzędzi zarządzania wizerunkiem instytucji sektora GLAM. Casus Facebooka i Instagrama*, „Zarządzanie Biblioteką” 2019, nr 1, s. 12.

4 M. Babecki, *Wprowadzenie*, [w:] *Od naturalizacji do funkcjonalizacji: taktyki użytkownika serwisu Instagram*, red. M. Babecki, S. Żyliński, Olsztyn 2018, s. 7.

Twórcami treści w serwisie Instagram są zarówno tzw. zwykli użytkownicy (ang. everyone users), jak i przedstawiciele mediów, firm i podmiotów gospodarczych, instytucji sektora publicznego, a także sektora trzeciego (organizacje pozarządowe). Ci pierwsi utrwalają w przestrzeni instagramowej swoją codzienność, a nawet intymność w perspektywie wynikającej ze swojej dyspozycji, pomysłów, emocji, stanów psychicznych, nagłych wydarzeń czy powtarzalnych, rutynowych nawyków. Taki zbiór zastosowań Instagrama można określić mianem naturalizacji, która jest rejestrowaniem własnego życia, a raczej jego fragmentów, aby je upublicznić i by mogli zobaczyć je inni użytkownicy⁵. Przeciwnymi strategiami publikacyjnymi charakteryzuje się natomiast zjawisko instrumentalizacji, wynikające przede wszystkim z namysłu nad wizualnym, obrazowym charakterem Instagrama oraz jego funkcjami komunikacyjnymi, a nawet wpływem wywieranym na odbiorców publikowanych treści. Według Miłosza Babeckiego takie pojmowanie instrumentalizowania serwisu oznacza dążenie przez publikujących do wykreowania i wdrożenia strategii komunikacyjnych gwarantującej tzw. efekt prawdziwości⁶. Instrumentalizowanie Instagrama to domena przede wszystkim użytkowników zbiorowych, instytucjonalnych, tworzących na IG markę, promujących produkty, usługi, styl życia.

Instagram a biblioteki

Wydaje się, że do instytucji przyjmujących zachowania z wachlarza instrumentalizacji należą także biblioteki – prezentują one określone treści nawiązujące do własnej działalności i propagowanych wzorców (np. promocja czytelnictwa, wsparcie edukacji, aktywizacja środowiska lokalnego, odpowiedzialne używanie nowych technologii) kierowane do określonego kręgu odbiorców – znanych, istniejących lub potencjalnych⁷. Wobec identyfikacji takiej strategii komunikacyjnej zdecydowano się sprawdzić, czy i w jaki sposób pandemia COVID-19, która wpłynęła znacząco na życie pojedynczych ludzi, całych społeczeństw, a także instytucji, znalazła swoje odbicie w treściach publikowanych przez biblioteki na Instagramie. Celem była identyfikacja takiego wpływu w przestrzeni wizualnej i informacyjnej treści postów, materiału graficznego, fotograficznego i multimedialnego, a także w obszarze hashtagów. Warto tu zwrócić uwagę na opisywaną rolę tych znaczników w procesie komunikacyjnym na IG. Są to oznaczenia w postaci pojedynczych wyrazów lub wyrażen składających się z kilku słów pisanych łącznie bez spacji, które są poprzedzone symbolem # (hash – stąd ich nazwa). Służą one przede wszystkim do oznaczania i wyszukiwania treści w serwisie, choć ich funkcją może być także tworzenie grup użytkowników/kont skupionych wokół podobnych zainteresowań⁸, a także tworzenie treści. W takiej roli

---

5 Tamże, s. 12.

6 Tamże, s. 13

7 B. Langer, *Wykorzystanie fotograficznego serwisu społecznościowego Instagram w działalności wybranych bibliotek krajowych i zagranicznych*, „Bibliotheca Nostra” 2018, nr 2, s. 206.

8 H. Wolna, dz. cyt., s. 1.

używane są hashtagi indywidualne, zastępujące inne komunikaty słowne dołączone do treści wizualnej lub też w znaczący sposób ją uzupełniające. Warto zwrócić uwagę, że nie istnieje w tym obszarze żaden słownik czy wykaz z kontrolowanym słownictwem, choć po wpisaniu początku hashtagu serwis podpowiada istniejące już oznaczenia. Jednak mimo to użytkownik może utworzyć swój własny znacznik. Daje to możliwość utworzenia zindywidualizowanych hashtagów także bibliotekom. Zaleca się tworzenie jednego takiego hashtagu dla profilu biblioteki, bez używania w nim polskich znaków. Rekomenduje się, by był on krótki i łatwy do zapamiętania⁹. Warto zauważyć, że istnieje kilka sposobów doboru hashtagów do treści/wizualizacji w postach – mogą być one tematyczne, spontaniczne lub wymyślone przez twórców treści. Instagram ograniczył możliwość ich liczby w poście do 30 (choć niektóre konta stosują taktykę ich publikowania także w komentarzach), jednak statystyki pokazują, że zwykle jest ich mniej – pomiędzy 11 a 15 znaczników w poście¹⁰. Oprócz liczby hashtagów w poście duże znaczenie może mieć forma ich publikowania. Dla procesu porządkowania, grupowania i wyszukiwania postów nie ma znaczenia wielkość liter w formułowanym hashtagu. Uważa się jednak, że w przypadku długich i fantazyjnych znaczników powinno używać się majuskuły do oznaczania każdego kolejnego wyrazu we frazie, co ułatwia ich odczytywanie¹¹. Znaczenie przy doborze hashtagów mają jednak znaki diakrytyczne – hashtagi bez nich będą identyfikowały odrębną grupę postów niż takie, w których zostaną one użyte, nawet jeśli chodzi o ten sam wyraz w różnych formach zapisu. Ma to znaczenie przy analizie hashtagów w tym badaniu. Autorka zastosowała podczas analizy tę samą zasadę – wielkość liter w wyrazie nie ma znaczenia (będzie analizowany jako ten sam znacznik), ale jego zapis z użyciem znaków diakrytycznych lub bez nich sprawia, że są to tagi analizowane odrębnie, podobnie jak ich różne formy gramatyczne.

Analizując treści publikowane w serwisie Instagram przez biblioteki nie sposób nie wspomnieć o zjawisku Bookstagrama. Jest on definiowany w serwisie IG jako przestrzeń w całości poświęcona książkom¹². Określa się go także jako społeczność skupioną wokół hashtagów #bookstagram i #bookstagrampl¹³. Obserwacje wskazują na to, że hashtagi takie integrują ludzi oraz instytucje z zamiłowaniem do książek, czytania, a także do ich fotografowania¹⁴. Wśród członków tej społeczności dominują czytelnicy, recenzenci, wydawcy, księgarnie i autorzy. Do grona tego zaliczają się także coraz liczniejsze biblioteki¹⁵, stąd tematyki tej nie mogło zabraknąć w niniejszym tekście.

---

9 D. Chmiel, *Biblioteki na Instagramie*, „Biuletyn EBIB” 2021, nr 6, s. 2, [on-line:] <http://ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/783/813> – 6.03.2022.

10 B. Demby, *#biblioteque. Francuskie biblioteki na Instagramie*, „Biuletyn EBIB” 2018, nr 1, s. 2, [on-line:] <http://www.ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/84/85> – 6.03.2022.

11 Tamże, s. 3.

12 D. Chmiel, dz. cyt., s. 1.

13 Oczywiście istnieją analogiczne przestrzenie społecznościowe IG w innych językach.

14 H. Wolna, dz. cyt., s. 2.

15 D. Chmiel, dz. cyt., s. 1.

Metodologia badawcza

Sposobem gromadzenia danych do badań była obserwacja z autopsji wybranego czasowo wycinka pięciu profili różnych typów polskich bibliotek na Instagramie. Biblioteki odszukano z użyciem wyszukiwarki wewnętrznej serwisu. Po wpisaniu słowa kluczowego *biblioteka* przejrano listę rezultatów i wybrano pięć bibliotek spełniających następujące warunki:

- biblioteka prowadziła regularną działalność publikacyjną na IG w obszarze postów od co najmniej 11 września 2019 r. do co najmniej 11 września 2020 r.
- każdy z wybranych profili należał do jednego z typów bibliotek: duża biblioteka publiczna z filiami, mniejsza biblioteka publiczna, biblioteka uczelni wyższej, biblioteka szkolna, biblioteka pedagogiczna.

Przyjęty zakres publikacyjny postów wynika z założenia, że należy przeanalizować materiał charakterystyczny dla danej biblioteki przed wybuchem epidemii COVID-19, aby zauważyć zmiany (lub ich brak) po jej ogłoszeniu. Za datę, która znacząco wpłynęła na biblioteki i ich użytkowników w Polsce przyjęto 11 marca 2020 r. – dzień, w którym zawieszono fizyczną działalność tych instytucji na terenie kraju. Badany okres dzieli ona zatem na dwie ramy czasowe – pół roku przed pandemią (11 września 2019 – 10 marca 2020) i pół roku po jej ogłoszeniu (11 marca 2020 – 11 września 2020).

Jak wspomniano wyżej, dla obu tych okresów prześledzono z autopsji zawartość graficzną, informacyjną oraz hashtagi publikowane na pięciu wybranych profilach. Wytypowane do badań konta bibliotek to:

- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Josepha Conrada-Korzeniowskiego w Gdańsku – WiMBP_Gdańsk (@biblioteka_gdansk): https://www.instagram.com/biblioteka_gdansk/;
- Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego (@bibliotekaul): <https://www.instagram.com/bibliotekaul/>;
- Miejska Biblioteka Publiczna w Dobczycach (@biblioteka.dobczyce): <https://www.instagram.com/biblioteka.dobczyce/>;
- Biblioteka III Liceum Ogólnokształcącego im. C. K. Norwida w Zamościu (@biblioteka_lo3): https://www.instagram.com/biblioteka_lo3/;
- Biblioteka Pedagogiczna w Pile (@bibliotekapedagogicznapila): <https://www.instagram.com/bibliotekapedagogicznapila/?hl=pl>.

Badania przeprowadzono w dniach od 25 lutego do 9 marca 2022 r.

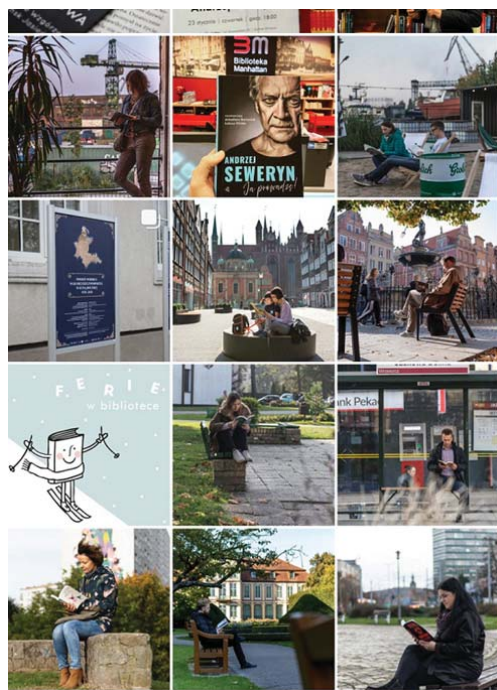
Analiza działalności Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku na Instagramie w badanym okresie

WiMBP w Gdańsku rozpoczęła swoją działalność na Instagramie 12 października 2015 r. Obecnie jej profil obserwuje 3016 innych kont, a łączna liczba opublikowanych

postów to 859¹⁶. Biblioteka w metryczce anonsuje dwa oficjalne hashtagi konta: #gdanskczyta i #pomorskieczyta.

W pierwszym z badanych okresów (11 września 2019 r. – 10.03.2020 r.) biblioteka opublikowała 46 postów opatrzonych 203 hashtagami. Najwięcej postów (20) w tym okresie dotyczyło akcji pt. „Zaczytani w Gdańsku”, która polegała na prezentacji czytających gdańszczanek i gdańszczan w przestrzeni miejskiej. Osiem opublikowanych postów dotyczyło wydarzeń kulturalnych i książkowych w Gdańsku i na Pomorzu, siedem to zaproszenia na wydarzenia i akcje biblioteczne oraz relacje fotograficzne z tych działań. Pięć dotyczyło szeroko pojętej promocji książek i czytelnictwa, a po trzy posty przypisano takim kategoriom tematycznym jak otwarcie nowych filii bibliotecznych oraz życzeniom świątecznym i okolicznościowym. W okresie półrocznym przed wybuchem pandemii materiał ilustracyjny postów to przede wszystkim zdjęcia, grafiki z tekstem i bez, a ich tematyka to sprawozdania z akcji wydarzeń, książki i ich czytelnicy, a także biblioteczne gadzety (por. rys. 1).

Rys. 1. Fragment profilu WiMBP w Gdańsku w badanym okresie przedpandemicznym

Źródło: @biblioteka_gdansk [on-line:] https://www.instagram.com/biblioteka_gdansk/ – 8.03.2022.

W okresie przedpandemicznym biblioteka posługiwała się w poście 5 podstawowymi hashtagami: #gdanskczyta (22 wystąpienia), #zaczytaniwgdansku

¹⁶ Łączna liczba na 9.03.2022 r. Nie oddaje ona tych samych wartości liczbowych w badanym okresie.

(20 wystąpień), #bibliotekagdansk i #chodzedobiblioteki (po 18 wystąpień) oraz #gdansk (17 wystąpień). Pozostałe, nieliczne użycia hashtagów dotyczyły przede wszystkim bieżącej działalności biblioteki i jej filii (np. #spotkanieautorskie, #gadżetybiblioteczne, #feriewbibliotece, #gchmanhattan), tytułów serii książkowych i książek oraz ich autorów (np. #andrzejseweryn, #czarnaseria, #zakamarki), wydarzeń i okoliczności (#targiksiążki, #zyczeniaswiateczne, #aferakryminalna2019), a także hashtagi identyfikowane z promocją książki i czytelnictwa na Instagramie (#czytambolubie, #bookstagram, #kochamksiazki). W całym analizowanym materiale tylko jeden post nie został uzupełniony żadnym hashtagiem. Można stwierdzić, że w badanym okresie profil biblioteki prezentował się bardzo spójnie i był skoncentrowany na kilku wiodących tematach, które są spójne wizerunkowo w warstwie wizualnej, treściowej i użytych hashtagach.

Drugi badany okres (11.03 – 11.09.2020) działalności WiMBP w Gdańsku na Instagramie rozpoczyna post opublikowany 11 marca 2020 r. Post ten w warstwie graficznej informuje o zamknięciu bibliotek do odwołania (zob. rys. 2). Tekst wpisu jest utrzymany w tonie oficjalnym, przywołuje regulacje przyjęte na poziomie samorządowym. Nie został on uzupełniony żadnym hashtagiem, jako jedyny post w badanym okresie pandemicznym.

Rys. 2. Post anonsujący zamknięcie bibliotek na instagramowym profilu WiMBP w Gdańsku

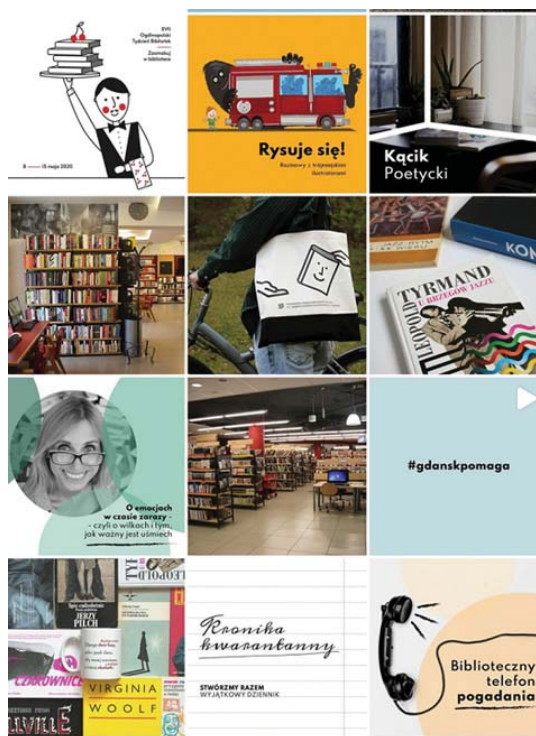

Źródło: @biblioteka_gdansk, [on-line:] https://www.instagram.com/biblioteka_gdansk/ – 8.03.2022.

W tym okresie biblioteka opublikowała 78 postów opatrzonych 846 hashtagami. W warstwie tekstowej ilościowo dominują posty o działalności biblioteki w przestrzeni bibliotek i przestrzeni miejskiej (37). Piętnaście postów informuje wprost o działalności związanej z pandemią, usługach elektronicznych, wirtualnych, zdalnych oraz oferowanych zasobach elektronicznych. Ponadto dziesięć postów to oficjalne komunikaty i regulacje wynikające z pandemii. Sześć publikacji miało charakter okolicznościowy lub związany ze świętami. Kolejne cztery wpisy dotyczyły promocji czytelnictwa, zaś po trzy – działalności kulturalno-wydawniczej na Pomorzu oraz treści związanych z pandemią, które jednak nie miały charakteru informacji o usługach ani oficjalnych regulacji czy komunikatów.

W warstwie wizualnej w tym okresie mniej było na zdjęciach ludzi – fotografie często przedstawiają książki, przestrzeń biblioteczną, regały. Oprócz nich biblioteka nadal konsekwentnie publikowała grafiki ilustracyjne z tekstem i bez tekstu (por. rys. 3).

Rys. 3. Fragment profilu WiMBP w Gdańsku w badanym okresie pandemicznym

Źródło: @biblioteka_gdansk, [on-line:] https://www.instagram.com/biblioteka_gdansk/ – 8.03.2022.

Więcej zdjęć z ludźmi pojawia się na koncie po 15 maja 2020 r., kiedy biblioteki częściowo wznowiły działalność stacjonarną dla użytkowników. Są to często zdjęcia pracowników biblioteki w maseczkach, przyłbicach, rękawicach, z preparatami do dezynfekcji (zob. rys. 4 i 5).

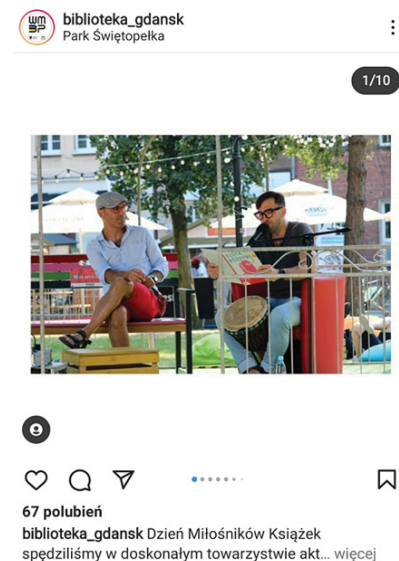
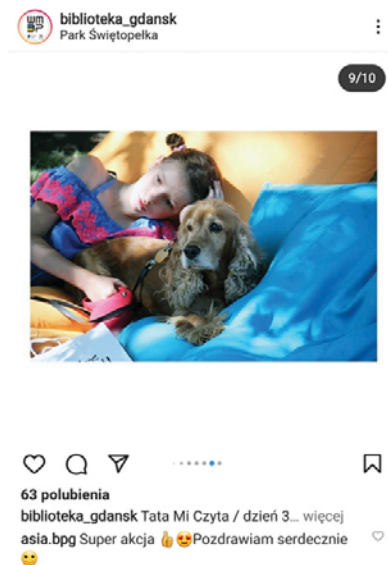
Rys. 4 i 5. Posty WiMBP obrazujące przeciwpandemiczne środki ochronne w bibliotece

Źródło: @biblioteka_gdansk, [on-line:] https://www.instagram.com/biblioteka_gdansk/ – 8.03.2022.

Fotografie użytkowników biblioteki powróciły na profil późną wiosną, zwłaszcza w okresie realizacji akcji plenerowych – spotkań czytelniczych i autorskich, spacerów tematycznych itp. (zob. rys. 6 i 7).

Rys. 6 i 7. Powrót do akcji z udziałem użytkowników, udokumentowany na profilu IG WiMBP w Gdańsku

Źródło: @biblioteka_gdansk, [on-line:] https://www.instagram.com/biblioteka_gdansk/ – 8.03.2022.

Zmianie uległa liczba dominujących hashtagów i ich treść. Około 60 wystąpień ma 10 hashtagów użytych w postach w tym okresie. Najwięcej odnotowano wystąpień hashtagu #bibliotekagdansk (74). Następne w kolejności są: #czytanie (69), #bookstagram (67), #czytaniejestfajne (64), #chodzedobiblioteki i #książki (po 63), #biblioteka i #bookstagrampl (po 61), #lektury (59) i #kochamyczytać (58), które sytuują tę część wpisów biblioteki w obszarze bookstagramowym Instagrama. Kilukrotnie wystąpiły też hashtagi związane z Gdańskiem: #gdansk i #gdanskczyta (po 7), jubileuszem biblioteki: #75latWiMBP i #jubileusz (po 7) oraz wydarzeniami organizowanymi przez bibliotekę: #tatamiczyta i #wystawa (po 5).

W tym okresie biblioteka używała hashtagów związanych lub kojarzonych bezpośrednio z pandemią, ale są to wystąpienia pojedyncze: #zostańwdomu (2), #zostanwdomu, #kwarantanna, #kronikakwarantanny, #walczymyzwirusem, #maseczka, #betweenartandquarantine (po 1). Odnotowano także pojedyncze wystąpienie znacznika #bibliotecznytelefonpogadania, nawiązujące do usługi świadczonej przez bibliotekę dla osób samotnych. Są też hashtagi, które nie wystąpiły na profilu biblioteki przed pandemią i z dużym prawdopodobieństwem można ich użycie przypisać sytuacji odizolowania, tęsknoty (#czytamwdomu – 2, #dbajosiebie – 1), podnoszenia na duchu, wsparcia (#będziedobrze – 2). Jest też kilka hashtagów nawiązujących do zdalnych i wirtualnych usług świadczonych przez bibliotekę (#ebook, #halo, #webinar, #wideospotkanie – po 1 wystąpieniu). Warto zauważyć, że pojedyncze wystąpienia dotyczą też innych znaczników na profilu WiMBP w Gdańsku. Dotyczą one filii (#filiagdanska, #bibliotekalawendowa, #bibliotekapilotów), akcji i wydarzeń (#DKKpomorskie, #gramiejska, #książkago, #narodoweczytanie, #notopstryk), autorów, tytułów i form książek (#tyrmand, #mojadrogaprzezgdansk, #komiksłączypokolenia, #balladyna), życzeń i okoliczności (#dziensportu, #dzieńmatki, #światowydzieńksiążkidziecięcej, #tydzienbibliotek).

Tab. 1. Podsumowanie działań na IG WiMBP w Gdańsku w obu badanych okresach

Badany przedział czasowy	11.09.2019–10.03.2020	11.03.2020–11.09.2020
Liczba postów ogółem	46	78
Liczba hashtagów ogółem	203	846
Tematyka postów	– akcja Zacytani w Gdańsku (20) – wydarzenia kulturalne i książkowe w Gdańsku i na Pomorzu (8) – zaproszenia i relacje z działalności bibliotecznej (7) – promocja książek i czytelnictwa (5) – otwarcie i prezentacja filii (3) – posty okolicznościowe i życzenia (3)	– działalność biblioteki prowadzona we wnętrzach i przestrzeni miejskiej (37) – działalność i usługi biblioteki związana z pandemią (15) – oficjalne komunikaty i regulacje pandemiczne (10) – posty okolicznościowe i życzenia (6) – promocja czytelnictwa (4) – działalność kulturalna i książkowa w Gdańsku i na Pomorzu (3) – treści związane z pandemią, ale inne niż komunikaty, regulacje czy informacje o usługach (3)

Badany przedział czasowy	11.09.2019–10.03.2020	11.03.2020–11.09.2020
Oprawa graficzna postów	– zdjęcia z wydarzeń – zdjęcia książek – zdjęcia czytelników i bibliotekarzy – grafiki z tekstem – grafiki bez tekstu	– zdjęcia książek – zdjęcia regałów i wewnątrz – grafiki z tekstem – grafiki bez tekstu – zdjęcia ludzi i czytelników pojawiają się po 15 maja 2020 r., po wznowieniu częściowo działalności kontaktowej – zdjęcia pracowników w środkach ochrony osobistej i z preparatami do dezynfekcji
Najczęściej używane hashtagi	#gdańskczyta (22) #zaczynianiwgdańsku (20) #bibliotekagdańsk (18) #chodzedobiblioteki (18) #gdansk (17)	#bibliotekagdańsk (74) #czytanie (69) #bookstagram (67) #czytaniejestfajne (64) #chodzedobiblioteki (63) #ksiazki (63) #biblioteka (61) #bookstagrampl (61) #lektury (59) #kochamyczytać (58)
Grupy innych hashtagów z przykładami	– dotyczące działalności biblioteki (np. #spotkanieautorskie, #gadżetybiblioteczne, #feriewbibliotece, #gchmanhattan) – dotyczące książek i ich twórców (np. #andrzejseweryn, #czarnaseria, #zakamarki) – dotyczące wydarzeń i okoliczności (np. #targiksiążki, #zyczeniaswiateczne, #aferaktyminimalna2019) – dotyczące promocji książek i czytelnictwa (np. (#czytambolubie, #bookstagram, #kochamksiazki)	– związane z Gdańskiem: #gdansk (7), #gdanskczyta (7) – związane z jubileuszem biblioteki: #75latWiMBP (7), #jubileusz (7) – związane z akcjami i wydarzeniami: #tatamiczyta (5), #wystawa (5) – związane z filiami (#filiagdańska, #bibliotekalawendowa, #bibliotekapilotów) – związane z akcjami i wydarzeniami (#DKKpomorskie, #gramiejska, #ksiazkago, #narodoweczytanie, #notopstryk) – związane z autorami, tytułami i formami książek (#tyrmand, #mojadrogaprzezgdańsk, #komiksłączypokolenia, #balladyna), – okolicznościowe (#dziensportu, #dzieńmatki, #światowydzieńksiążkidziecięcej, #tydzieńbibliotek).
Czy opublikowano post informujący o zmianach funkcjonowania w związku z ryzykiem pandemii?		Tak (1)
Data opublikowania postu informującego o zmianach funkcjonowania w związku z ryzykiem pandemii		11.03.2020

Badany przedział czasowy	11.09.2019–10.03.2020	11.03.2020–11.09.2020
Cechy postu informującego o zmianach funkcjonowania w związku z ryzykiem pandemii		– grafika z informacją o zamknięciu bibliotek do odwołania – tekst o charakterze oficjalnego komunikatu – w poście nie użyto żadnych hashtagów
Hashtagi związane z pandemią		#zostańwdomu (2), #zostanwdomu (1), #kwarantanna (1), #kronikakwarantanny (1), #walczymyzwirusem (1), #maseczka (1), #betweenartandquarantine (1), #bibliotecznytelefonpogadania (1)
Inne zmiany związane z pandemią na profilu		Hashtagi, które nie wystąpiły na profilu przed pandemią i można ich użycie przypisać sytuacji odizolowania, tęsknoty (#czytamwdomu – 2, #dbajosiebie – 1), podnoszenia na duchu, wsparcia (#będziedobrze – 2). Jest też kilka hashtagów nawiązujących do zdalnych i wirtualnych usług świadczonych przez bibliotekę (#ebook, #halo, #webinar, #wideospotkanie – po jednym wystąpieniu).

Źródło: opracowanie własne.

Należy zauważyć, że w badanym okresie od 11 marca do 11 września 2020 r. WiMBP w Gdańsku niemal podwoiła liczbę publikowanych na Instagramie postów względem wcześniejszego półrocza. Natomiast hashtagów jest w postach niemal czterokrotnie więcej. Nie tylko zwiększono liczbę używanych znaczników, ale także zmieniła się ich struktura. W okresie od 11 września 2019 do 10 marca 2020 r. większość używanych w postach tagów dotyczyła akcji bibliotecznych. W pierwszym półroczu pandemii najczęściej używano zaś hashtagu identyfikującego bibliotekę: #bibliotekagdansk. W okresie pandemicznym zwiększył się w koncie udział znaczników kojarzonych z Bookstagramem, a także odnotowano większą różnorodność używanych przez bibliotekę hashtagów. Sporadycznie używano oznaczeń związanych wprost z epidemią, ale zauważalne są takie, które nawiązują do sytuacji odizolowania, niosące wsparcie, prezentujące usługi i pracę biblioteki w czasie bez kontaktu bezpośredniego z odbiorcami. W treści wpisów zauważalna jest sytuacja pandemiczna – pojawiają się w nich informacje o zdalnych usługach, nowych formach działalności, tęsknocie za czytelnikami oraz obostrzeniach po wznowieniu częściowej działalności w trybie kontaktowym. Tak jak należało przypuszczać, w okresie pandemicznym biblioteka publikowała mniej zdjęć z wydarzeń i fotografii z użytkownikami, czego przyczyną leży w izolacji i przejściu na zdalny tryb pracy. Po wznowieniu działalności, po 15 maja 2020 r. takie fotografie znów pojawiają się na profilu. Pandemia dostrzegalna jest na fotografiach, ale nie dominuje w warstwie wizualnej profilu WiMBP w badanym okresie epidemicznym.

Analiza działalności Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego na Instagramie w badanym okresie

Pierwszy post Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego na IG został opublikowany 20 marca 2015 r. Jej profil obserwuje 1630 innych kont, a łączna liczba opublikowanych postów to 1136¹⁷. Biblioteka ma bardzo krótką metryczkę i nie podaje w niej oficjalnych hashtagów używanych na profilu.

W uwzględnionym w badaniu okresie przedpandemicznym biblioteka zamieściła 87 wpisów, w których wykorzystwała 688 hashtagi. Trzydzieści siedem wpisów opublikowanych w tym okresie poświęconych było informacji o akcjach i wydarzeniach mających miejsce w bibliotece oraz relacjom z ich przebiegu. Kolejne trzydzieści trzy posty dotyczyły prezentacji codzienności bibliotecznej, jej wnętrza i fasady, i usług. Opublikowano także dziewięć wpisów okolicznościowych, sześć dotyczących wyzwań i konkursów oraz dwa inne, niezwiązane z żadną konkretną tematyką biblioteczną.

Wizualnie posty służyły zaprezentowaniu książek, budynku oraz wnętrza biblioteki, znalazły się wśród nich także fotografie historyczne. Nie zabrakło zdjęć z wydarzeń oraz związanych z nimi krótkich nagrań wideo. Biblioteka opublikowała w tym czasie także grafiki ilustracyjne z komunikatem tekstowym (por. rys. 8).

Rys. 8. Fragment profilu BUŁ na Instagramie w badanym okresie przedpandemicznym

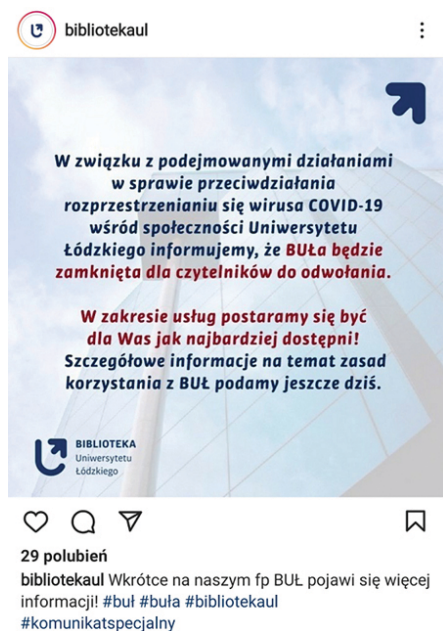
Źródło: @bibliotekaul, [on-line:] <https://www.instagram.com/bibliotekaul/> – 8.03.2022.

¹⁷ Łączna liczba na 9.03.2022 r. Nie oddaje ona tych samych wartości liczbowych w badanym okresie.

Dominował znacznik #bibliotekaul (81 wystąpień) nawiązujący do nazwy biblioteki, podobnie jak związane ze skrótem nazwy dwa kolejne hashtagi #buła (58 wystąpień) i #buł (56 wystąpień). Pozostałe hashtagi występowały w znacznie mniejszej liczbie i dotyczyły życia studenckiego w bibliotece (#zakuwanie – 11, #nauka – 8, #studenckiezycie – 7, #sesjastudencka – 5, #student – 4, #studentka – 3, #studiowanie – 3), organizowanych akcji, działań i usług (#plantcrossing – 9, #wystawa – 7, #buładopółnocy – 6, #wymianaroślin – 5, #rubinsteinfestival – 3, #książkomat – 3), książek, czytania i biblioteki (#książki – 7, #ksiazki – 6, #libraryul – 6) oraz związanej z Alma Matter biblioteki (#uniwersytetlodzi – 8, #uniwersytetłodzki – 4).

Okres pandemiczny Biblioteka UŁ na Instagramie zaczęła postem będącym tylko krótką wiadomością, że więcej informacji użytkownik szukać ma na profilu biblioteki w serwisie Facebook. Główny komunikat o zamknięciu biblioteki znajduje się na grafice informacyjnej (por. rys. 9). Post ten został oznaczony hashtagiem #komunikatspecjalny.

Rys. 9. Post z informacją o zamknięciu BUŁ, który ukazał się na profilu instagramowym biblioteki jako pierwszy z dwóch opublikowanych 11 marca 2020 r.

Źródło: @bibliotekaul, [on-line:] <https://www.instagram.com/bibliotekaul/> – 8.03.2022.

Tego samego dnia opublikowano także drugi wpis, którego treść stanowi oficjalny komunikat o zamknięciu biblioteki z uwagi na przeciwdziałanie w rozpowszechnianiu epidemii COVID-19 (por. rys. 10). W jego treści znalazły się także szczegółowe informacje o możliwościach korzystania ze zbiorów (książkomatu, zamawiania kopii cyfrowych, dostępu do zasobów elektronicznych) i uruchomionej usłudze wirtualnego asystenta.

Rys. 10. Drugi z postów opublikowany na IG BUŁ 11 marca 2020 r.

Źródło: @bibliotekaul, [on-line:] <https://www.instagram.com/bibliotekaul/> – 8.03.2022.

W pierwszym pandemicznym półroczu Biblioteka UŁ opublikowała na IG 113 postów i 1010 hashtagów. W tym okresie najwięcej postów w profilu biblioteki dotyczyło usług i sposobu działania biblioteki w pandemii (35). Skupiono się także na prezentacji wnętrza i gmachu biblioteki (22 wpisy). Osiemnaście postów poświęcono na komunikaty pandemiczne oraz informacje dotyczące obostrzeń i zasad funkcjonowania biblioteki, zaś piętnaście z nich wspomnieniom czasów sprzed pandemii, w których biblioteka funkcjonowała w normalnym trybie oraz wyrażeniu tęsknoty za czytelnikami i ich obecnością w bibliotece. Trzydzieści wpisów pokazywało zbiory biblioteki oraz bibliotekarzy. Osiem to posty okolicznościowe związane ze świętami, rocznicami i życzeniami, a dwa prezentowały sylwetki ambasadorów biblioteki.

W warstwie graficznej profilu w tym okresie pojawiło się dużo zdjęć nie tylko pustych wnętrz biblioteki, ale także budynku i otaczającej go przestrzeni. Publikowano również konsekwentnie grafiki z tekstem oraz zdjęcia sprzętu komputerowego, kotów, psów, przyrody. Od czasu do czasu można też było zobaczyć zdjęcia wnętrz z czytelnikami, zrobione w okresie przed zamknięciem biblioteki oraz zdjęcia historyczne (por. rys. 11).

W tym okresie opublikowano jeden post, w którym na kilku fotografiach przedstawiono bibliotekarkę w środkach ochrony osobistej (zob. rys. 12).

Rys. 11. Fragment profilu instagramowego BUŁ w okresie pandemicznym

Źródło: @bibliotekaul, [on-line:] <https://www.instagram.com/bibliotekaul/> – 8.03.2022.

Rys. 12. Wizerunek bibliotekarki w środkach ochrony osobistej opublikowany w trakcie pierwszego półrocza pandemicznego na IG BUŁ

86 polubień

bibliotekaul #BUŁaTeam na posterunku, 🥰🥰
digitalizacja zamówień fragmentów z książek w... więcej

16 kwietnia 2020

Źródło: @bibliotekaul, [on-line:] <https://www.instagram.com/bibliotekaul/> – 8.03.2022.

W okresie pandemii nie zmieniły się dominujące hashtagi biblioteki nawiązujące do jej nazwy: #buła (97 wystąpień), #bibliotekaul (93 wystąpienia) i #buł (89 wystąpień). Około 10 wzmianek mają takie znaczniki jak: #BUŁaTeam i #książki (po 15), #wiedza (12) oraz kojarzony z pandemią hashtag #bedziedobrze (10).

Między 11 marca a 11 września 2020 r. Biblioteka Uniwersytecka w Łodzi użyła dużo hashtagów związanych z pandemią koronawirusa, choć trzeba zauważyć, że nie były to liczne wystąpienia. Jak już wspomniano, dziesięć wpisów zostało opatrzonych znacznikiem #bedziedobrze, dziewięć razy wystąpił hashtag #pracazdalna, osiem – #zostańwdomu, zaś po trzy razy: #uslugionline i #pracaonline. Pozostałe hashtagi powiązane z sytuacją pandemiczną, występujące w dwóch lub jednym poście, to: #komunikatspecjalny, #koronawirus, #siedzewdomu, #pustobezwas, #damyrade, #dbajcieosiebieioinnych, #BułaoWasNieZapomina, #BUŁaNaPosterunku, #pracujezdalnie, #pracazdomu, #stayhome, #homeoffice, #bedziedobrze, #pracawdomu, #bułazdalnie, #bułaonline, #zostańwdomu. Warto też zauważyć, że pojawiło się kilkanaście hashtagów związanych z tęsknotą i nostalgią, które najprawdopodobniej także wynikają z sytuacji zamknięcia biblioteki i zmiany jej funkcjonowania w modelu obsługi potrzeb użytkowników bez namacalnego z nimi kontaktu. Do takich hashtagów można zaliczyć: #jesteśmyzami (5), #tesknimy (7), #tęsknota (4), #wspomnienia (3), #tęsknimy (3), #jestesmydlawas (3), oraz pojedyncze wystąpienia tagów: #czekamy, #pustobezwas, #tęsknimyzawami, #czekamynaotwarcie, #smutnobezwias, #czekamynawas, #niejesttakjakzwykle, #dzwońcie, #piszcie, #smutno, #pozdrawiamy, #nostalgia, #trudnyczas, #piszciedonas, #powroty, #nadzieja, #czekamy, #juzniedlugo, #jaksobieradzić, #zmiany.

Warto też odnotować serię kilkunastu hashtagów, które wcześniej nie były używane na profilu instagramowym BUŁ, a nawiązują do nowego rodzaju usług bibliotecznych wynikających z sytuacji pandemicznej lub nasilenia zdalnych usług, które wcześniej były już przez bibliotekę świadczone, ale pandemia znacznie zwiększyła zapotrzebowanie na nie. Do takich hashtagów zaliczyć można: #otwieramyksiążkomat¹⁸, #kursy, #instrukcje, #ezasoby, #szkoleniaonline, #kursyonline, #naczacie, #ibuklibra, #zamawianiekopii, #kopiacyfrowe, #skanyksiazek, #nowezasady, #wirtualnyasystem, #wirtualnarzeczywistosc, #otwartezasoby, #otwartemuzea. #wirtualnapodróż, #online, #ksiazkionline, #artykułyonline, #digitalizacja, #zamawianiekopiiicyfrowych, #skanowanie.

W badanym okresie zamknięcia na koncie BUŁ o ok. ¼ zwiększyła się liczba publikowanych postów oraz wyraźnie zauważyć można wzrost liczby hashtagów. Odnotowano także większą różnorodność tematyczną postów publikowanych w okresie pierwszego półrocza pandemii w stosunku do wcześniejszego półrocza. W treści wpisów akcent przeniesiono z wydarzeń bibliotecznych na usługi i sposób działania biblioteki w pandemii. Większą różnorodność zauważyć można także

---

18 Sam hashtag #książkomat wystąpił we wcześniej badanym okresie trzykrotnie, trzy wystąpienia odnotowano też w okresie pandemicznym. Ale znacznik #otwieramyksiążkomat jest nowy i dotyczy ponownego udostępnienia tej usługi użytkownikom, po okresie, kiedy nie było pewne, czy takie wypożyczenia są bezpieczne.

w oprawie graficznej profilu w okresie zamknięcia i częściowego przywrócenia usług kontaktowych. Zdjęcia użytkowników na profilu pojawiają się sporadycznie i mają charakter wspomnień. Pojawiły się zdjęcia pracowników w środkach ochronnych. Ale dużo tu także wewnątrz i otoczenia biblioteki. Nie zmieniły się natomiast najczęściej wykorzystywane hashtagi, są takie same jak w półroczu poprzedzającym zamknięcie biblioteki. Zmianie uległy jedynie proporcje ich wykorzystania. Na profilu BUŁ po 11 marca 2020 r. odnotowano także mniejsze rozproszenie tematyczne znaczników niż w okresie wcześniejszym. Wykorzystano tu hashtagi kojarzone z pandemią, choć w stopniu umiarkowanym. Zaobserwowano także większe nasycenie postów tagami nawiązującymi do nowego sposobu funkcjonowania biblioteki i nowych usług.

Tab. 2. Podsumowanie działań na IG BUŁ w obu badanych okresach

Badany przedział czasowy	11.09.2019–10.03.2020	11.03.2020–11.09.2020
Liczba postów ogółem	87	113
Liczba hashtagów ogółem	688	1010
Tematyka postów	– informacje o akcjach i wydarzeniach w bibliotece (37) – prezentacja codzienności bibliotecznej – wewnątrz, budynku, usług (33) – wpisy okolicznościowe (9) – wyzwania i konkursy (6) – inne (2)	– usługi i sposób działania biblioteki w pandemii (35) – prezentacja wewnątrz i gmachu (22) – komunikaty pandemiczne i informacje dotyczące obostrzeń oraz zasad funkcjonowania biblioteki (18) – wspomnienia sprzed pandemii, tęsknota (15) – zbiory i pracownicy biblioteki (13) – posty okolicznościowe (13) – prezentacja ambasadorów biblioteki (2)
Oprawa graficzna postów	– zdjęcia książek – zdjęcia budynku i wewnątrz bibliotecznych – fotografie historyczne – zdjęcia z wydarzeń – nagrania z wydarzeń – grafiki z tekstem	– zdjęcia pustych wewnątrz biblioteki – zdjęcia budynku i otaczającej go przestrzeni – grafiki z tekstem – zdjęcia sprzętu komputerowego – zdjęcia zwierząt, przyrody – wspomnieniowe zdjęcia czytelników we wewnątrz – zdjęcia historyczne
Najczęściej używane hashtagi	#bibliotekaul (81) #buła (58) #buł (56)	#buła (97) #bibliotekaul (93) #buł (89)

Badany przedział czasowy	11.09.2019–10.03.2020	11.03.2020–11.09.2020
Grupy innych hashtagów z przykładami	– związane z życiem studenckim w bibliotece: #zakuwanie – 11, #nauka – 8, #studenckiezycie – 7, #sesjastudencka – 5, #student – 4, #studentka – 3, #studiowanie – 3 – dotyczące organizowanych akcji, działań, usług: #plantcrossing – 9, #wystawa – 7, #buładopólnocy – 6, #wymianaroślin – 5, #rubinsteinfestival – 3, #książkomat – 3 – związane z tematyką książek, czytania, biblioteki: #książki – 7, #ksiązki – 6, #libraryul – 6 – dotyczące uniwersytetu: 12 #uniwersytetlódzki – 8, #uniwersytettłódzki – 4	#BUŁaTeam (15) #książki (15) #wiedza (12) #bedziedobrze (10)
Czy opublikowano post informujący o zmianach funkcjonowania w związku z ryzykiem pandemii?		Tak (2)
Data opublikowania postu informującego o zmianach funkcjonowania w związku z ryzykiem pandemii		11.03.2020
Cechy postu informującego o zmianach funkcjonowania w związku z ryzykiem pandemii		Post zawierający krótką informację i odsyłający po więcej na profil biblioteki na FB. Większość informacji znajduje się na grafice dołączonej do posta. Oficjalny komunikat o zamknięciu biblioteki. W treści szczegółowe informacje o możliwościach korzystania ze zbiorów i usłudze wirtualnego asystenta.

Badany przedział czasowy	11.09.2019–10.03.2020	11.03.2020–11.09.2020
Hashtagi związane z pandemią		#bedziedobrze (10) #pracazdalna (9) #zostańwdomu (8) #uslugionline (3) #pracaonline (3) Pozostałe hashtagi powiązane z sytuacją pandemiczną, występujące w dwóch lub jednym poście to: #komunikatspecjalny, #koronawirus, #siedzewdomu, #pustobezwas, #damyrade, #dbajcieosiebieioinnych, #BułaoWasNieZapomina, #BUłaNPosterunku, #pracujezdalnie, #pracazdomu, #stayhome, #homeoffice, #bedziedobrze, #pracawdomu, #bułazdalnie, #bułaoonline, #zostańwdomu
Inne zmiany związane z pandemią na profilu		– wystąpienie kilkunastu hashtagów związanych z tęsknotą i nostalgią, które najprawdopodobniej wynikają z sytuacji zamknięcia biblioteki i zmiany jej funkcjonowania: #jesteśmyzami (5), #tesknimy (7), #tęsknota (4), #wspomnienia (3), #tęsknimi (3), #jestesmydlawas (3), oraz pojedyncze wystąpienia tagów: #czekamy, #pustobezwas, #tęsknimyzawami, #czekamynaotwarcie, #smutnobezwas, #czekamynawas, #niejesttakjakzwykle, #dzwońcie, #piszcie, #smutno, #pozdrawiamy, #nostalgia, #trudnyczas, #piszcieodnas, #powroty, #nadzieja, #czekamy, #juzniedlugo, #jaksobieradzić, #zmiany – w jednym z postów na kilku fotografiach przedstawiono bibliotekarkę w środkach ochrony osobistej – seria kilkunastu hashtagów, które wcześniej nie były używane na profilu, a nawiązują do nowego rodzaju usług bibliotecznych wynikających z sytuacji pandemicznej lub nasilenia zdalnych usług, które wcześniej były już świadczone, ale pandemia znaczenie zwiększyła zapotrzebowanie na nie: #otwieramyksiążkomat, #kursy, #instrukcje, #ezasoby, #szkoleniaonline, #kursyonline, #naczacie, #ibuklibra, #zamawianiekopii, #kopicyfrowe, #skanyksiazek, #nowezasady, #wirtualnyasystent, #wirtualnarzeczywistosc, #otwartezasoby, #otwartemuzea. #wirtualnapodróż, #online, #ksiazkionline, #artykułyonline, #digitalizacja, #zamawianiekopii cyfrowych, #skanowanie

Źródło: opracowanie własne.

Analiza działalności Miejskiej Biblioteki Publicznej w Dobczycach na Instagramie w badanym okresie

Biblioteka w Dobczycach prowadzi profil na Instagramie od 15 września 2015 r. Biblioteka opublikowała do tej pory 1008 postów, a obserwuje ją 1138 innych kont¹⁹. W metryczce profilu brak hashtagów oficjalnych, ale biblioteka podaje odsyłacze do innych serwisów społecznościowych, na których jest aktywna, oraz odnośnik do strony internetowej.

W badanym okresie przedpandemicznym biblioteka opublikowała 82 posty, które opatrzyła 1551 hashtagami. Najwięcej postów z tego czasu dotyczy akcji, projektów i działań podejmowanych w bibliotece (40 wpisów). Dwadzieścia siedem z nich poświęcono natomiast książkom, wypożyczeniom i rekomendacjom czytelnicy. W sześciu postach zaprezentowano bibliotekarzy i ich pracę, a w pięciu omówiono działania pozabiblioteczne oraz wyjazdy na szkolenia. Cztery wpisy odnotowane w badanym okresie miały charakter okolicznościowy lub inny.

Warstwa wizualna profilu skoncentrowana była na przedstawieniu zajęć i aktywności najmłodszych użytkowników biblioteki, a także na prezentacji książek, biblioteki i bibliotekarzy, pojawiały się także animacje i grafiki opatrzone tekstem (por. rys. 13).

Rys. 13. Fragment profilu IG Biblioteki Publicznej w Dobczycach w badanym okresie przedpandemicznym

Źródło: @biblioteka.dobczyce, [on-line:] <https://www.instagram.com/biblioteka.dobczyce> – 8.03.2022.

¹⁹ Łączna liczba na 9.03.2022 r. Nie oddaje ona tych samych wartości liczbowych w badanym okresie.

W okresie przedpandemicznym biblioteka użyła w postach ponad 1500 hashtagów, a mimo to charakteryzują się one dużą różnorodnością, zmiennością zapisu i tematyki. Najwięcej wpisów oznaczono hashtagami: biblioteka (64) i jego anglojęzycznym odpowiednikiem: #library (60). Kolejny często używany tag to #bibliotekadobczyce (31). Pozostałe hashtagi można podzielić na takie, których użyto około dwudziestokrotnie, następnie kilkanaście i kilka razy. Jest też bardzo duża liczba pojedynczo występujących znaczników. Podzielono je zatem na grupy. Wiele znaczników dotyczy książek, czytelnictwa i ich promocji na Instagramie. Można stwierdzić, że część postów przedpandemicznych na koncie Miejskiej Biblioteki Publicznej w Dobczycach należy do Bookstagrama. Świadczy o tym tematyka postów, zdjęcia, a także hashtagi: #books (26 wystąpień), #bookstagram (25), #książki (22), #książka (20), #czytam (19), #book (17), #booklover (15), #czytambolubię (15), #bookstagrampl (14), #literatura (11), #czytamy (10), #kochamczytać (10), #czytambolubie (10), #kochamksiążki (8), #ksiazka (7), #ksiazki (6), #bookworm (5), #czytanie (5), #lovereadng (5). Część użytych na koncie w tym okresie znaczników to popularne hashtagi koncentrujące się wokół przedrostka „insta”, których zadaniem jest przede wszystkim zwiększenie popularności instagramowego profilu. Biblioteka użyła kilku takich hashtagów kilkanaście razy: #instalibrary (19), #instagood (18), #instabook (15), #instamood (14), #instakids (11), #instawow (10), #instamatki (9). Występuje też grupa hashtagów skierowana bezpośrednio do społeczności skupionej wokół biblioteki: #dobczyce (17), #mojabiblioteka (11) oraz #zostańsuperczytelnikiem (5). Kolejną grupą tematyczną w znacznikach są te skierowane do najmłodszych użytkowników biblioteki: #dzieci (13), #kids (10), #fun (10), #zabawa (10), #happy (8), #smile (7), #dziecko (5), #children (3). Pozostałe znaczniki mają charakter wskazujący na życie biblioteczne, działania: #zajęcia (8), #librarylife (8), #wystawa (5), #ferie2020 (3), a także nie brakuje takich, które odnoszą się do tytułów, gatunków i autorów książek: #tokarczuk, #paulahawkins, #świeczgasila wojna, #panityciamyszka, #powieśćpolska, #poetry.

Biblioteka nie opublikowała żadnego postu w dniu 11 marca, na profilu w tym okresie nie ma żadnego wpisu dotyczącego zamknięcia biblioteki na czas pandemii ani informacji o zmienionym trybie działania. Pierwszy post w tym okresie ukazał się dopiero 16 marca. Jest w nim informacja o nowym cyklu postów, w którym ukazywać się będą polecenia książek na „czas siedzenia w domu”, co jest nieformalnym nawiązaniem do sytuacji pandemicznej (zob. rys. 14).

W badanym okresie od 11 marca do 11 września 2020 r. biblioteka opublikowała 97 postów, które opatrzyła 2575 hashtagami. Treść postów w tym okresie w dużej mierze była skoncentrowana na książkach – posty z prezentacją i rekomendacją lektur i audiobooków pojawiły się na profilu 50 razy. Czternaście wpisów dotyczyło akcji i wydarzeń w przestrzeni wirtualnej, a trzynaście z nich poświęcono akcjom i wydarzeniom organizowanym w bibliotece lub przez bibliotekę w sposób kontaktowy, po wznowieniu działalności w reżimie sanitarnym, co miało miejsce 20 maja 2020 r. Dziewięć wpisów pokazywało pracę biblioteki i jej przestrzeń w czasie pandemii, zaś osiem poświęcono zamieszczeniu informacji o regulacjach związanych z funkcjonowaniem w reżimie sanitarnym (od maja 2020 r.). Dwa posty

to życzenia i informacje okolicznościowe. Jeden post nie zakwalifikował się do żadnej z powyższych kategorii, ale warto o nim wspomnieć. Został opublikowany 9 kwietnia 2020 r. i wyraża tęsknotę za czytelnikami i dawnym życiem biblioteki. Na kolejnych fotografiach opublikowanych na tzw. karuzeli²⁰ umieszczono litery złożone z książek, układające się w całość napisu: TĘSKNIMY (zob. rys. 15).

Także w innych postach opublikowanych w tym okresie pojawiają się odniesienia do pozostania w domu, nadzieja na szybki powrót czytelników do biblioteki, książki czekające na nich, życie biblioteki bez czytelników.

W warstwie wizualnej profilu zagościł Bookstagram – są tu przede wszystkim książki w przeróżnych aranżacjach oraz bibliotekarze z książkami. Poza tym dostrzec można też bibliotekarzy w pustych wnętrzach biblioteki, bibliotekarzy w środkach ochrony osobistej – maskach, przyłbicach, rękawiczkach i ze środkami do dezynfekcji. Pojawiają się także grafiki z tekstem. Od czerwca 2020 r. na profil wracają także zdjęcia z czytelnikami, co jest konsekwencją powrotu do kontaktowej pracy w bibliotece.

Zmiany widać też w obszarze hashtagów. Zwiększyła się ich liczba w postach. Podobnie jak w warstwie tematycznej i wizualnej, także w znacznikach widać wzrost treści bookstagramowych: #kochamczytać (78), #czytam (77), #bookstagram (74 wystąpienia), #czytambolubię (72), #book (71), #książka (70), #bookstagrampl, #instabook i #książki (po 68), #kochamksiążki (67), #books (65), #booklover i #czytambolubie (po 63), #reading (62), #czytanie (60), #książka i #czytamy (po 59), #czytaniejestfajne (58), #bookaddict i #instagramczyta (po 51), #ksiazki (49), #terazczytam (44), #polishbookstagram i #czytamwszędzie (po 43), #lubieczytac, #bookworm i #takczytam (po 37), #bookstagramtopasja (34), #bookphotography (22), #czytanieieboli (21), #ksiazkoholizm (9), #książkoholik, #czytaniemtopasja i #czytanieuzależnia (po 8), #czytaniejestsexy (6), #bookaholic, #ilovebooks, #kochamczytac, #ksiazkanadzis i #ksiazkimojamilosc (po 5). Kolejne hashtagi dotyczą biblioteki: #biblioteka (48), #library (31) i #bibliotekadobczyce (20). Szesnaście razy w tym obszarze wystąpił znacznik #dobczyce. Zmalała liczba tagów odnoszących się do Instagrama. Poza wspomnianymi #instabook i #instagram czyta, wzmiankowano jeszcze: #instagood (14), #instalibrary (10), #instamatki (6), #instamood (5), #instakids (4), #instatata i #instabooks (po 3), #instagram, #instapic i #instawow (po 2). Hashtagi związane bezpośrednio z pandemią występowały nielicznie i tylko do 15 maja 2020 r. Wśród nich sześć razy pojawiła się #kwarantanna, trzy razy #zostańwdomu, a pozostałe wystąpiły po jednym razie. Są to: #wtwoimdomu, #pracazdalna, #dezynfekcja, #wirus, #stayhome, #coronavirus, #zasady i #powrót. Do tej tematyki nawiązują także znaczniki: #online (5 wystąpień), #warsztatyonline (2) oraz #miłocięwidzieć (1).

---

20 Forma prezentacji zdjęć i grafik polegająca na dodaniu od 2 do 10 zdjęć – użytkownik może je zobaczyć po przesunięciu w lewo.

Rys. 14. Pierwszy post na IG Biblioteki Publicznej w Dobczycach opublikowany po zamknięciu bibliotek 10 marca 2020 r.

38 polubień

biblioteka.dobczyce Rozpoczynamy cykl, w którym codziennie polecamy Wam książkę. Na czas siedzenia w domu proponujemy liźnąć kawałka historii sztuki - najlepiej zrobić to z kieszonkowym wydaniem.

...

Susie Hodge - Krótka historia sztuki
 #susiehodge #polecamy #krótkahistoriasztuki #czytam
 #czytamy #kochamczytać #booklover #bookstagram
 #booklovers #instabook #instagood #leonardodavinci

Źródło: @biblioteka.dobczyce [on-line:] <https://www.instagram.com/biblioteka.dobczyce> – 8.03.2022.

Rys. 15. Post o tęsknocie opublikowany na profilu IG Biblioteki Publicznej w Dobczycach w trakcie trwania pandemii COVID-19 i zamknięcia bibliotek dla czytelników.

biblioteka_gdansk

98 polubień

biblioteka_gdansk Choć nadal w maseczkach, przyłbicach, rękawiczkach i psikając co rusz ply... więcej

Źródło: @biblioteka.dobczyce, [on-line:] <https://www.instagram.com/biblioteka.dobczyce> – 8.03.2022.

Tab. 3. Podsumowanie działań na IG Biblioteki Publicznej w Dobczycach w obu badanych okresach

Badany przedział czasowy	11.09.2019–10.03.2020	11.03.2020–11.09.2020
Liczba postów ogółem	82	97
Liczba hashtagów ogółem	1551	2575
Tematyka postów	– akcje, projekty, działania biblioteczne (40) – książki, wypożyczenia, rekomendacje czytelnicze (27) – bibliotekarze i ich praca (6) – działania pozabiblioteczne, wyjazdy na szkolenia (5) – wpisy okolicznościowe (4)	– rekomendacja i prezentacja książek (50) – akcje i wydarzenia w przestrzeni wirtualnej (14) – akcje i wydarzenia w trybie kontaktowym, rzeczywistym (13) – praca i przestrzeń biblioteki w czasie pandemii (9) – regulacje związane z funkcjonowaniem w reżimie sanitarnym (8) – życzenia i informacje okolicznościowe (2) – tęsknota (1)
Oprawa graficzna postów	– zdjęcia i animacje przedstawiające dzieci w bibliotece – prezentacja książek – zdjęcia biblioteki i bibliotekarzy – animacje i grafiki opatrzone tekstem	– zdjęcia książek w różnych aranżacjach – zdjęcia bibliotekarzy z książkami – zdjęcia bibliotekarzy w pustych przestrzeniach bibliotecznych – zdjęcia bibliotekarzy w środkach ochrony osobistej z płynami do dezynfekcji – grafiki z tekstem – nieliczne zdjęcia z czytelnikami
Najczęściej używane hashtagi	#biblioteka (64) #library (60) #bibliotekadobczyce (31)	– związane z Bookstagramem: #kochamczytać (78), #czytam (77), #bookstagram (74 wystąpienia), #czytambolubię (72), #book (71), #książka (70), #bookstagrampl, #instabook i #książki (po 68), #kochamksiążki (67), #books (65), #booklover i #czytambolubie (po 63), #reading (62), #czytanie (60), #książka i #czytamy (po 59), #czytaniejestfajne (58), #bookaddict i #instagramczyta (po 51), #książki (49), #terazczytam (44), #polishbookstagram i #czytamwszędzie (po 43), #lubieczytac, #bookworm i #takczytam (po 37), #bookstagramtopasja (34), #bookphotography (22), #czytanieboli (21), #książkoholizm (9), #książkoholik, #czytanieiustopasja i #czytanieuzależnia (po 8), #czytaniejestsexy (6), #bookaholic, #ilovebooks, #kochamczytac, #książkanadzis i #książkimojamilosc (po 5) – związane z biblioteką: #biblioteka (48), #library (31) i #bibliotekadobczyce (20). – #dobczyce (16)

Badany przedział czasowy	11.09.2019–10.03.2020	11.03.2020–11.09.2020
Grupy innych hashtagów z przykładami	– bookstagram – książki, czytelnictwo: #books (26 wystąpień), #bookstagram (25), #książki (22), #książka (20), #czytam (19), #book (17), #booklover (15), #czytambolubię (15), #bookstagrampl (14), #literatura (11), #czytamy (10), #kochamczytać (10), #czytambolubie (10), #kochamksiążki (8), #książka (7), #ksiązki (6), #bookworm (5), #czytanie (5), #lovereading (5) – hashtagi z przedrostkiem „insta”: #instalibrary (19), #instagood (18), #instabook (15), #instamood (14), #instakids (11), #instawow (10), #instamatki (9) – hashtagi związane ze społecznością skupioną wokół biblioteki: #dobczyce (17), #mojabiblioteka (11), #zostańsuperczytelnikiem (5) – związane z czytelnikami dziecięcymi: #dzieci (13), #kids (10), #fun (10), #zabawa (10), #happy (8), #smile (7), #dziecko (5), #children (3) – obrazujące życie biblioteczne, działania: #zajęcia (8), #librarylife (8), #wystawa (5), #ferie2020 (3) – odnoszące się do tytułów, gatunków i autorów książek: #tokarczuk, #paulahawkins, #świeczgasitawojna, #panityciamyszka, #powieśćpolska, #poetry	– z przedrostkiem „insta”: #instagood (14), #instalibrary (10), #instamatki (6), #instamood (5), #instakids (4), #instatata i #instabooks (po 3), #instagram, #instapic i #instawow (po 2) – pozostałe bardzo rozproszone, pojedyncze, dotyczące okoliczności, książek, przyrody, nastrojów, akcji
Czy opublikowano post informujący o zmianach funkcjonowania w związku z ryzykiem pandemii?		Nie
Data opublikowania postu informującego o zmianach funkcjonowania w związku z ryzykiem pandemii		Nie dotyczy

Badany przedział czasowy	11.09.2019–10.03.2020	11.03.2020–11.09.2020
Cechy postu informującego o zmianach funkcjonowania w związku z ryzykiem pandemii		Nie dotyczy
Hashtagi związane z pandemią		#kwarantanna (6) #zostańwdomu (3), #wtwoimdomu (1) #pracazdalna (1) #dezynfekcja (1) #wirus (1) #stayhome (1) #coronavirus (1) #zasady (1) #powrót (1)
Inne zmiany związane z pandemią na profilu		– post o tęsknocie – środki ochrony osobistej i płyny do dezynfekcji na zdjęciach – zdjęcia z czytelnikami w czerwcu, po wznowieniu działalności – hashtagi pandemiczne występowały tylko do 15 maja, do wznowienia działalności w reżimie sanitarnym – do tematyki pandemii nawiązują też hashtagi: #online (5 wystąpień), #warsztatyonline (2), #miłocięwidzieć (1)

Źródło: opracowanie własne.

Na profilu Biblioteki Publicznej w Dobczycach prowadzonym w serwisie Instagram nie odnotowano dużego wzrostu publikowanych postów po 11 marca 2020 r. Znacząco wzrosła natomiast liczba hashtagów opublikowanych na koncie w tym okresie – biblioteka w postach użyła o ponad 1000 znaczników więcej niż w półroczu przedpandemicznym. W okresie od 11 września 2019 do 10 marca 2020 wśród tagów dominowały te związane z biblioteką, zaś po zamknięciu bibliotek akcent położony został na oznaczenia bookstagramowe. Na profilu wystąpiły nieliczne hashtagi powiązane z pandemią, ale ich udział jest nieznaczny i zakończył się 15 maja 2020 r., po ogłoszeniu powrotu biblioteki do częściowego działania kontaktowego. Odnotowano także hashtagi związane z nowymi usługami czy działalnością online, ale stanowią one także niewielki i mało znaczący procent wśród wszystkich znaczników używanych w postach w okresie pandemicznym.

W treści postów przed wybuchem epidemii SARS-Cov2 najczęściej było takich, które pokazywały akcje i działania podejmowane przez bibliotekę i mające miejsce na jej terenie. Po 11 marca 2020 r., tak jak w przypadku hashtagów, profil biblioteki został zdominowany przez treści bookstagramowe. Jest on także wyraźnie widoczny w oprawie graficznej konta w okresie zamknięcia i częściowego otwarcia biblioteki.

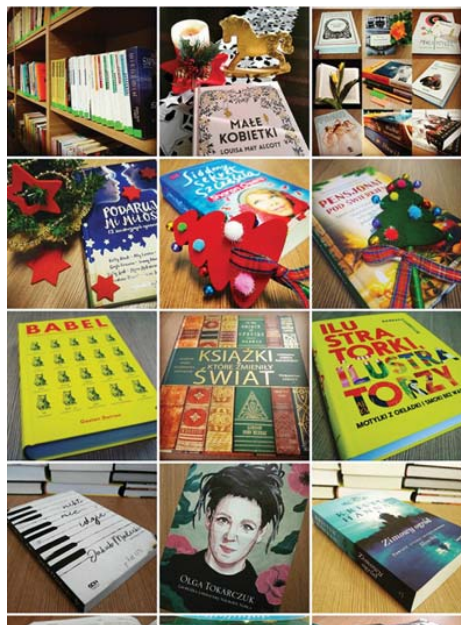
Odnotowano także większy udział fotografii pracowników biblioteki niż w okresie wcześniejszym.

Analiza działalności Biblioteki III Liceum Ogólnokształcącego im. C. K. Norwida w Zamościu na Instagramie w badanym okresie

Biblioteka rozpoczęła swą działalność na Instagramie 18 września 2016 r. Do tej pory na jej koncie opublikowano 963 wpisów, zaś obserwuje ją 1152 użytkowników IG²¹. W metryczce konta znajduje się informacja, że biblioteka fotografuje książki pochodzące z własnych zbiorów oraz dwa oficjalne hashtagi profilu: #biblioteka_lo3 i #3loczyta.

W przedpandemicznej części badanego okresu biblioteka opublikowała 72 wpisy opatrzone 762 hashtagami. Pięćdziesiąt trzy z nich poświęcono prezentacji książek i czytelnictwu, osiemnaście to posty okolicznościowe związane ze świętami, jubileuszami i życzeniami, a dwa dokumentują aktywności, które odbyły się poza biblioteką. Także w warstwie wizualnej profilu w tym okresie dominowały książki, a konto wyglądało na typowy Bookstagram (por. rys. 16), co potwierdza poniekąd deklaracja umieszczona w metryczce.

Rys. 16. Fragment profilu Biblioteki III LO w Zamościu w badanym okresie przedpandemicznym

Źródło: @biblioteka_lo3, [on-line:] https://www.instagram.com/biblioteka_lo3 – 8.03.2022.

²¹ Łączna liczba na 9.03.2022 r. Nie oddaje ona tych samych wartości liczbowych w badanym okresie.

Spójny obraz całości dopełniają hashtagi. Dominował jeden z oficjalnych znaczników konta: #biblioteka_lo3 wystąpiła 71 razy (zatem niemal w każdym poście z tego okresu). Warto zauważyć, że drugi z hashtagów oficjalnych odnotował w tym czasie tylko dwa wystąpienia. Pozostałe hashtagi mocno wskazują na bookstagramowy charakter profilu biblioteki. Są to: #książka (47 wystąpień), #bookstagram (46), #bookstagrampl i #bookphotography (po 36 wystąpień), #czytamy (24), #book (9), #instabook (7), #kochamczytać (6) i #bookphoto (5), #czytambolubie (4), #czytambolubię (3). Pozostałe pojedynczo występujące hashtagi na koncie odnoszą się do tytułów, twórców, gatunków i tematów książkowych, np. #zwierzyniec, #dobrazmiana, #wdwadzieściamięjęzykówdookołaświata, #zbigniewherbert, #wojciechtochman, #olgatokarczuk, #literaturapedagogiczna, #kryminał, #obyczajewpolsce, #mitologia. Są też hashtagi okolicznościowe, np.: #choinka, #jesień, #nobel2018, #rocznica, #swiatowydzienkota, #valentinesday2020.

W okresie pandemicznym biblioteka III LO w Zamościu opublikowała na Instagramie 33 posty opatrzone 393 hashtagami. Nie zamieszczono wpisu datowanego na 11 marca, brak też oficjalnego komunikatu o zamknięciu biblioteki. 12 marca opublikowano post z informacją o trudnym czasie, apelem o pozostanie w domu i przypomnieniem o książkach elektronicznych (zob. rys. 17).

Rys. 17. Pierwszy post, który ukazał się na IG Biblioteki III LO w Zamościu po ogłoszeniu zamknięcia bibliotek w związku z pandemią COVID-19

Źródło: @biblioteka_lo3, [on-line:] https://www.instagram.com/biblioteka_lo3 – 8.03.2022.

W warstwie treściowej ponownie najczęściej (19) było postów bookstagramowych o książkach i czytaniu. Siedem wpisów to posty okolicznościowe, rocznicowe i życzenia dla odbiorców. W pięciu notatkach znalazła się informacja o zasobach elektronicznych, a dwa posty dotyczą zasad epidemicznych i tęsknoty za normalnym funkcjonowaniem. Warto zauważyć, że nawet w postach książkowych znalazły się nawiązania do pandemii, ciężkich czasów, wyrażenie tęsknoty i prośba o dotrzymywanie zasad izolacji społecznej.

Na fotografiach w tym czasie dominowały zdjęcia książek w różnych aranżacjach, sporadycznie pojawiła się także grafika ilustracyjna, uchwycono sprzęt komputerowy, przyrodę czy dekorację okolicznościową (zob. rys. 18).

Rys. 18. Fragment profilu IG Biblioteki III LO w Zamościu w badanym okresie pandemicznym

Źródło: @biblioteka_lo3, [on-line:] https://www.instagram.com/biblioteka_lo3 – 8.03.2022.

Najczęściej występującym hashtagiem w tym okresie ponownie był jeden z oficjalnych znaczników biblioteki: #biblioteka_lo3. Odnotowano go 29 razy. Warto zauważyć, że drugi z oficjalnych tagów nie został użyty w tym okresie. Dziewięć razy użyto jednak hashtagu #bibliotekaszkolna. Kolejne znaczniki nawiązują do bookstagramowej aktywności biblioteki: #książka (23 wystąpienia), #bookstagrampl (20), #terazczasnaczytanie (19), #bookstagram (14), #czytamy (12), #bookphotography (11), #book (5). Warto odnotować, że spora grupa hashtagów odnosi się do sytuacji pandemicznej. Są to (poza wspomnianym w poprzedniej grupie #terazczasnaczytanie): #zostańwdomu (16), #covid_19 (9), #kwarantanna (8), #pandemia (7), #covid19 i #zostańciwdomu (po 2), #damyrate, #maska, #maseczka i #zostańwdomuiczytajksiążki (po 1).

Pojawiły się także w tym czasie hashtagi nawiązujące do sytuacji nie wprost oraz nawiązujące do zdalnego korzystania z zasobów. To występujące jednokrotnie takie tagi jak: #wylogujswójmózg, #ebook, #dawneżycie, #jacyśżośliwibogowiezakpiliznasokrutnie, #dajemyrade. Nie zabrakło sporadycznie występujących hashtagów dotyczących autorów, tytułów, tematów czy gatunków książkowych, np. #jacekholm, #bartekchaciński, #carlosruiffafon, #ciążararamentu, #więzieńnieba, #zespółaspergera, #bitwazamojska1920, #literaturafaktu, #thriller. Są także, podobnie jak we wcześniejszym okresie, pojedyncze wystąpienia hashtagów okolicznościowych, np. #wakacje, #życzeniawielkanocne, #dzieńmiłośnikówksiązek, #earthday.

Tab. 4. Podsumowanie działań na IG Biblioteki III LO w Zamościu w obu badanych okresach

Badany przedział czasowy	11.09.2019–10.03.2020	11.03.2020–11.09.2020
Liczba postów ogółem	72	33
Liczba hashtagów ogółem	762	393
Tematyka postów	– prezentacja książek i czytelnictwa (53) – posty okolicznościowe (18) – aktywności poza biblioteką (2)	– prezentacja książek i czytelnictwa (19) – posty okolicznościowe (7) – informacja o zasobach elektronicznych (5) – zasady epidemiczne, tęsknota za normalnym funkcjonowaniem (2)
Oprawa graficzna postów	– bookstagram: zdjęcia książek	– zdjęcia książek w różnych aranżacjach – grafika ilustracyjna – zdjęcia sprzętu komputerowego – zdjęcia przyrody – zdjęcie dekoracji okolicznościowej
Najczęściej używane hashtagi	#biblioteka_lo3 (71) #książka (47) #bookstagram (46) #bookstagrampl (36) #bookphotography (36) #czytamy (24)	#biblioteka_lo3 (29) #bibliotekaszkolna (10) – hashtagi bookstagramowe: #książka (23 wystąpienia), #bookstagrampl (20), #terazczasna-czytanie (19), #bookstagram (14), #czytamy (12), #bookphotography (11), #book (5).
Grupy innych hashtagów z przykładami	– inne hashtagi związane z bookstagramowym charakterem profilu: #book (9), #instabook (7), #kochamczytać (6) i #bookphoto (5), #czytambolubie (4), #czytambolubię (3) – tytuły, twórcy, gatunki, tematy książkowe: #zwierzyniec, #dobrazmiana, #wdwadzieściazjęzykówdookołaświata, #zbniewherbert, #wojciechtochman, #olgotokarczuk, #literaturapedagogiczna, #kryminał, #obyczajewpolsce, #mitologia. – hashtagi okolicznościowe: #choinka, #jesień, #nobel2018, #rocznica, #swiatowdydzienkota, #valentinesday2020	– hashtagi dotyczące autorów, tytułów, tematów czy gatunków książkowych, np. #jacekholm, #bartekchaciński, #carlosruiffafon, #ciążararamentu, #więzieńnieba, #zespółaspergera, #bitwazamojska1920, #literaturafaktu, #thriller – hashtagi okolicznościowe, np. #wakacje, #życzeniawielkanocne, #dzieńmiłośnikówksiązek, #earthday

Badany przedział czasowy	11.09.2019–10.03.2020	11.03.2020–11.09.2020
Czy opublikowano post informujący o zmianach funkcjonowania w związku z ryzykiem pandemii?		Nie
Data opublikowania postu informującego o zmianach funkcjonowania w związku z ryzykiem pandemii		Nie dotyczy
Cechy postu informującego o zmianach funkcjonowania w związku z ryzykiem pandemii		Nie dotyczy
Hashtagi związane z pandemią		#zostańwdomu (16), #covid_19 (9), #kwarytanna (8), #pandemia (7), #covid19 i #zostańciewdomu (po 2), #damyrade, #maska, #maseczka i #zostańwdomuiczytajksiążki (po 1)
Inne zmiany związane z pandemią na profilu		– znaczniki nawiązujące do sytuacji nie wprost, a także nawiązujące do zdalnego korzystania z zasobów. To występujące jednokrotnie takie tagi jak: #wylogujswójmózg, #ebook, #dawneżycie, #jacyśłożliwibogowiezakpiliznasokrutnie, #dajemyrade – w postach książkowych znalazły się nawiązania do pandemii, ciężkich czasów, wyrażenie tęsknoty i prośba o dotrzymanie zasad izolacji społecznej

Źródło: opracowanie własne.

Na instagramowym koncie Biblioteki III LO w Zamościu o ponad połowę zmniejszyła się liczba postów publikowanych w półroczu pandemicznym w stosunku do wcześniejszego półroczu. Także o niemal połowę zmniejszyła się w tym okresie liczba dodawanych do wpisów hashtagów. Konto biblioteki przed pandemią było mocno powiązane z Bookstagramem i to nie uległo większej zmianie, choć treści mają nieco bardziej różnorodny charakter. Biblioteka konsekwentnie w obu badanych okresach używała najczęściej jednego z oficjalnych hashtagów konta. Stosowano tu także hashtagi związane z pandemią i takie, które nawiązują do nowego, zdalnego sposobu funkcjonowania. Odniesienia do sytuacji pandemicznej pojawiają się także w treści postów prezentujących książki, ale zupełnie jest ich pozbawiona oprawa wizualna profilu.

Analiza działalności Biblioteki Pedagogicznej w Pile na Instagramie w badanym okresie

Biblioteka Pedagogiczna w Pile funkcjonuje na Instagramie od 20 kwietnia 2017 r. W tym czasie opublikowała 486 postów i zgromadziła społeczność składającą się z 1096 kont²². W metryczce profilu anonsuje się jako instytucja działająca w sektorze edukacyjnym, podaje także dane teled adresowe.

W okresie przedpandemicznym na koncie biblioteki opublikowano 33 posty opatrzone 533 hashtagami. Większość postów nie zawierała warstwy tekstowej lub umieszczono ją na załączonej grafice albo animacji. Takie wpisy składały się z ilustracji oraz hashtagów. Udało się jednak przyporządkować je tematycznie. Dwadzieścia trzy posty służyły prezentacji książek, sześć ukazaniu działań bibliotecznych, plakatów i zaproszeń, a po dwa życzeń i wpisów okolicznościowych oraz prezentacji urządzeń elektronicznych.

W warstwie graficznej profil Biblioteki Pedagogicznej w Pile należy do obszaru Bookstagramu. Są tam zaprezentowane książki w różnych aranżacjach, często z tematycznie powiązanymi artefaktami (zob. rys. 19).

Rys. 19. Fragment profilu IG Biblioteki Pedagogicznej w Pile w badanym okresie przedpandemicznym

Źródło: @bibliotekapedagogicznapila, [on-line:] <https://www.instagram.com/bibliotekapedagogicznapila/?hl=pl> – 8.03.2022.

Mimo że biblioteka nie podała oficjalnego hashtagu w metryczce konta, to każdy post w pierwszym badanym przedziale czasowym został opatrzony znacznikiem:

²² Łączna liczba na 9.03.2022 r. Nie oddaje ona tych samych wartości liczbowych w badanym okresie.

#bibliotekapedagogicznapila. Wśród często używanych hashtagów jest także #bibliotekarzepolecaja (21 wystąpień). Część z nich nawiązuje do bookstagramowego charakteru profilu: #bookstagram i #czytaniebieoli (po 7 wystąpień) oraz #bookphotography i #czytaniejestfajne (po 6), #czytambolubię (4), #booklover i #bookstagramtopasja (po 3), #bookistagram (2). Można tu odnaleźć także pojedynczo występujące hashtagi dotyczące Instagrama: #instabooks, #instadziecko, #instafashion, #instafood, #instagood, #instaksiążka, #instalibrary. Biblioteka wykorzystała też grupę hashtagów o zabarwieniu patriotycznym: #polska (6), #polskieksiazki i #poland (po 4), #czytajpolsko, #kochampolske, #polka, #polscypatrioci, #polskadziewczyna, #polskaliteratura, #wolnapolska, #polishgirl, #polishwriter (po 1). Podobnie jak na innych kontach wśród hashtagów jest grupa dotycząca twórców, tytułów, gatunków i tematów książkowych, np.: #kazimierznowak, #reynolds, #miłośćzaczynasięodmiłości, #niepełnosprawność, #rower, #literaturadladieci, #literaturaobyczajowa. Są także hashtagi związane z działalnością biblioteki, np.: #dzieciwbibliotece, #gryplanszowe, #narzedziownia, #pomagamy, #seniorsunday, #warsztaty. Odszukać tu można także znaczniki okolicznościowe, np.: #swiatowydzieńwalkizrakiem, #tłustyczwartek, #tradycja, #zaczytanychświąt, #andrzejki, #dzienkropki.

W okresie od 11 marca do 11 września 2020 r. biblioteka opublikowała 51 wpisów opatrzonych 1068 hashtagami. Nie zamieszczono postu 11 marca, zaś informację o zamknięciu biblioteki w związku z zagrożeniem wystąpienia zarażenia koronawirusem opublikowano na profilu 12 marca (zob. rys. 20).

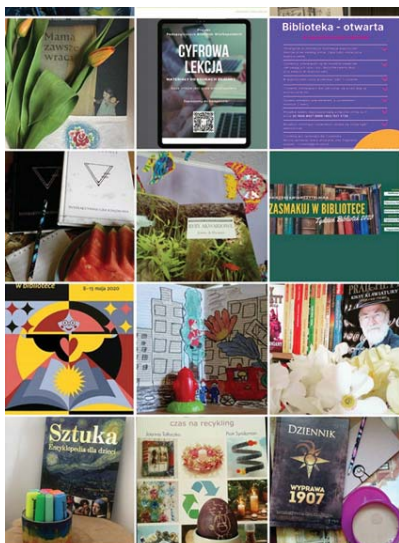
Rys. 20. Post informujący o zamknięciu placówki w związku sytuacją pandemiczną, który ukazał się 12 marca 2020 r. na IG Biblioteki Pedagogicznej w Pile

Źródło: @bibliotekapedagogicznapila, [on-line:] <https://www.instagram.com/bibliotekapedagogicznapila/?hl=pl> – 8.03.2022.

Podobnie jak we wcześniej badanym okresie posty biblioteki najczęściej nie posiadają warstwy słownej, a jedynie graficzną opatrzoną hashtagami. W badanym okresie także dominowały publikacje związane z książkami i czytaniem – zamieszczono 31 takich postów. Jedenaście kolejnych dotyczyło jubileuszy, świąt i innych okoliczności, zaś dziewięć zawierało informacje pandemiczne oraz zachętę do korzystania z usług zdalnie. Profil Biblioteki Pedagogicznej w Pile nie różnił się w tym czasie od wcześniejszego okresu publikowania także w wersji graficznej. Na zdjęciach dominują książki, pojawiają się także informacje zamieszczane na grafikach (zob. rys. 19).

Rys. 21. Fragment profilu IG Biblioteki Pedagogicznej w Pile w badanym okresie pandemicznym

Źródło: @bibliotekapedagogicznapila, [on-line:] <https://www.instagram.com/bibliotekapedagogicznapila/?hl=pl> – 8.03.2022.

Podobnie jak wcześniej najczęściej używanym hashtagiem w pierwszym półroczu pandemii był #bibliotekapedagogicznapila. Odnotowano czterdzieści dwa takie wystąpienia. Warto zauważyć, że tym razem nie wszystkie wpisy zostały nim opatrzone. Kolejną grupę reprezentowanych w tym profilu znaczników w badanym przedziale czasowym stanowiły tagi bookstagramowo-czytelnicze: #bookstagram (17 wystąpień), #kochamksiążki (15), #czytaniemciaga (14), #czytajpolsko (11), #polskieksiazki i #instabooks (po 10), #czytambolubię, #czytamdziecku (po 9), #lovebooks i #książka (7), #booklover i #bibliotekajestfajna (po 6), #książkarozwijawyobraźnię, #książkiniegryzą i #ktoczytazyjepodwojnie (po 5), #bibliophile (4). W okresie epidemii pojawił się także hashtag odnoszący się wprost do społeczności lokalnej, który nie wystąpił we wcześniej badanym okresie: #pilanie (10). Kolejną grupą hashtagów są takie, które odnoszą się do rodziny, ale szczególnie do

czytelników dziecięcych. Poza wspomnianym wcześniej #czytamdziecku odnotowano takie znaczniki jak: #instadziecko i #książkadladzieci (po 9), #dzieckoczyta (7) #literaturadziecięca (6), #rodzina, #czytamymdzieciom, #familytime (po 5), #czas spędzonyrazem i #dzieciństwo (po 4), #zabawazdzieckiem, #childhoodmemories (po 3), #wakacjezdzieckiem, #childrenillustration i #calapolskaczytadzieciom (po 2). Biblioteka umieszczała w swoich postach hashtagi nawiązujące do pozytywnej części życia, np. #happy i #inspiration (po 8), #niezostawiamczytelnika i #kocham (po 6), #motywacja i #wakacje (po 5), #summervibes (3), #bezpieczeństwo (2). W badanym okresie wystąpiły hashtagi bezpośrednio nawiązujące do sytuacji pandemicznej: #zostańwdomu (6), #kulturawkwarantannie (4), #zdalnenauczanie (2), #zamknięte, #choroba, #kulturawczasachpandemii, #lekcjaonline i #praca zdalna (po 1). Na profilu odszukamy w tym czasie także hashtagi pośrednio związane z sytuacją pandemii, zdalnego dostępu do informacji, nawiązujące także do przywrócenia biblioteki do działania w sposób kontaktowy. Są to: #ibuk i #nostalgia (po 3), #edukacjadomowa (2), #otwieramy (2), #pomoc, #medycyna, #wsparcie, #help, #leczenie, #smutek, #zdrowie, #książkionline, #ebook, #ebooks, #ebookpdf, #ebookbestseller, #sick, #znowurazem, #juzotwarte, #czekamy, #czekamynaciebie, #spotkajmysię, #nostalgic i #online (po 1).

Inne występujące w tym czasie hashtagi są zbliżone do publikowanych we wcześniejszym okresie – książkowe, okolicznościowe oraz nawiązujące do działań biblioteki i jej pracowników, np. #slavicmythology, #mariajanionjestpoko, #stareksiążki, #20latharrypotter, #astridlindgren, #dzieńbibliotekarzaibibliotek, #nagrodaliterackanike, #szkolenie, #wspomaganiemrozwoju, #akcja.

Na koncie instagramowym Biblioteki Pedagogicznej w Pile w pierwszym okresie pandemicznym liczba postów i hashtagów została podwojona w stosunku do wcześniejszego półrocza. W treści postów informacje o działaniach biblioteki zastąpiły informacje o charakterze pandemicznym i zdalnych usługach. W warstwie ilustracyjnej poza zdjęciami i animacjami pojawiły się grafiki opatrzone tekstem. W obszarze hashtagów w półroczu przedpandemicznym biblioteka używała najczęściej dwóch znaczników, w pandemii jeden z nich zniknął całkiem z publikowanych postów. W okresie zamknięcia biblioteki i po jej częściowym powrocie do funkcjonowania kontaktowego zmniejszony został udział hashtagów o zabarwieniu patriotycznym, a zwiększono znaczniki związane z rodziną i dziećmi. Niewiele razy użyto oznaczeń ściśle powiązanych z epidemią. Odnotowano hashtagi związane z nastrojami izolacji i tęsknoty, podnoszenia na duchu i nowymi usługami, ale nie zdominowały one oznaczeń w postach.

Tab. 5. Podsumowanie działań na IG Biblioteki Pedagogicznej w Pile w obu badanych okresach

Badany przedział czasowy	11.09.2019–10.03.2020	11.03.2020–11.09.2020
Liczba postów ogółem	33	51
Liczba hashtagów ogółem	533	1058
Tematyka postów	– prezentacja książek (23) – działania biblioteczne (6) – wpisy okolicznościowe (2) – prezentacja urządzeń elektronicznych (2)	– książki i czytanie (31) – wpisy okolicznościowe (11) – informacje pandemiczne i zdalne usługi (9)
Oprawa graficzna postów	– bookstagram: książki w różnorodnych aranżacjach	– zdjęcia książek – animacje związane z książkami – grafiki z tekstem
Najczęściej używane hashtagi	#bibliotekapedagogicznapila (33) #bibliotekarzpolecaja (21)	#bibliotekapedagogicznapila (42)
Grupy innych hashtagów z przykładami	– bookstagram: #bookstagram (7), #czytanieboli (7), #bookphotography (6), #czytaniejestfajne (6), #czytambolubię (4), #booklover (3), #bookstagramtopasja (3), #bookstagram (2) – instagram: np. #instabooks, #instadziecko, #instafashion, #instafood, #instagood, #instaksiążka, #instalibrary – hashtagi o zabarwieniu patriotycznym: #polska (6), #polskieksiazki i #poland (po 4), #czytajpolsko, #kochampolske, #polka, #polscypatrioci, #polskadziewczyna, #polskaliteratura, #wolnapolska, #polishgirl, #polishwriter (po 1) – grupa dotycząca twórców, tytułów, gatunków i tematów książkowych, np.: #kazimierznowak, #reynolds, #miłośćzaczynasięodmiłości, #niepełnosprawność, #rower, #literaturadladzieci, #literaturaobyczajowa – hashtagi związane z działalnością biblioteki, np.: #dzieciwbibliotece, #gryplanszowe, #narzedziownia, #pomagamy, #seniorsunday, #warsztaty – okolicznościowe, np.: #swiatowydzieńwalkizrakiem, #tłustyczwartek, #tradycja, #zacztyanychświąt, #andrzejki, #dzienkropki	– bookstagram: #bookstagram (17), #kochamksiążki (15), #czytaniewciąga (14), #czytajpolsko (11), #polskieksiazki (10), #instabooks (10), #czytambolubię (9), #czytamdziecku (9), #lovebooks (7), #książka (7), #booklover (6), #bibliotekajestfajna (6), #książkarozwijawyobraźnię (5), #książkienięgrzą (5), #ktoczytazyjepodwojnie (5), #bibliophile (4) #pilanie (10) – odnoszące się do rodziny, szczególnie do czytelników dziecięcych: #instadziecko (9), #ksiązkadladzieci (9), #dzieckoczyta (7), #literaturadziecięca (6), #rodzina (5), #czytamymdzieciom (5), #familytime (5), #czasspędzonyrazem (4), #dzieciństwo (4), #zabawadziekiem (3), #childhoodmemories (3), #wakacjezdziekiem (2), #childrenillustration (2), #calapolskaczytadzieciom (2) – nawiązujące do pozytywnej części życia, np. #happy (8), #inspiration (8), #niezostawiamczytelnika (6), #kocham (6), #motywacja (5), #wakacje (5), #summervibes (3), #bezpieczeństwo (2) – książkowe, okolicznościowe oraz nawiązujące do działań biblioteki i jej pracowników, np. #slavicmythology, #mariajanionjestspoko, #stareksiazki, #20latharrypotter, #astridlindgren, #dzieńbibliotekarzaibibliotek, #nagrodaliterackanike, #szkolenie, #wspomaganierozwoju, #akcja

Badany przedział czasowy	11.09.2019–10.03.2020	11.03.2020–11.09.2020
Czy opublikowano post informujący o zmianach funkcjonowania w związku z ryzykiem pandemii?		Tak
Data opublikowania postu informującego o zmianach funkcjonowania w związku z ryzykiem pandemii		12.03.2022
Cechy postu informującego o zmianach funkcjonowania w związku z ryzykiem pandemii		Informacja o zamknięciu biblioteki w związku z zagrożeniem zarażenia koronawirusem.
Hashtagi związane z pandemią		#zostańwdomu (6), #kulturawkwarantannie (4), #zdałnauczenie (2), #zamknięte (1), #choroba (1), #kulturawczasachpandemii (1), #lekcjaonline (1), #praca zdalna (1)
Inne zmiany związane z pandemią na profilu		– hashtagi pośrednio związane z sytuacją pandemii, zdalnego dostępu do informacji, nawiązujące także do przywrócenia biblioteki do działania w sposób kontaktowy: #ibuk i #nostalgia (po 3), #edukacjadomowa (2), #otwieramy (2), #pomoc, #medycyna, #wsparcie, #help, #leczenie, #smutek, #zdrowie, #książkionline, #ebook, #ebooks, #ebookpdf, #ebookbestseller, #sick, #znowu-razem, #juzotwarte, #czekamy, #czekamynaciebie, #spotkajmysię, #nostalgic i #online

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie

Prześledzenie z autopsji aktywności pięciu profili na Instagramie należących do bibliotek różnych typów wykazało, że zamknięcie placówek oraz zmiana sposobu ich funkcjonowania związana z pandemią SARS-Cov2 znalazła swoje odbicie w tym medium, choć zmanifestowała się w różny sposób. Wydaje się, że jest to uzależnione od wcześniejszej strategii przyjętej przez bibliotekę w zakresie prowadzenia konta na IG, a także rodzaju biblioteki i jej użytkowników docelowych. Wspólnym mianownikiem zmian zaobserwowanych w badanym półroczu pandemicznym było wskazywanie użytkownikom alternatywnych sposobów korzystania z książek, materiałów bibliotecznych i kultury, proponowanie nowych usług lub nowych form

usług wcześniej w bibliotece funkcjonujących. Usługi te koncentrowały się zarówno w obszarze oferowania zasobów cyfrowych, digitalizacji materiałów bibliotecznych czy zdalnych wypożyczeni i zwrotów, jak i uruchomienia zdalnego wsparcia w postaci wirtualnych asystentów czy dyżurów telefonicznych bibliotekarzy. Wiele działań przeniesiono także do przestrzeni cyfrowej, w której zaczęto publikować spotkania warsztatowe, kulturalne, wywiady. Takie formy działalności także anonsowane były w instagramowych postach publikowanych w okresie pandemii. Zaobserwowano, że w okresie całkowitego zawieszenia tradycyjnego funkcjonowania bibliotek pracownicy wyrażali tęsknotę za dotychczasowym stylem pracy i kontaktem z czytelnikami. Część bibliotek po wznowieniu działalności w trybie kontaktowym powróciło do wcześniejszej formuły konta instagramowego, a część na stałe zamieniła je w przestrzeń promocji czytelnictwa i książek zwaną bookstagramem. Większość badanych instytucji zwiększyła swoją aktywność na Instagramie w badanym okresie pandemicznym, w porównaniu z poprzedzającym je półroczem. Tylko biblioteka szkolna zmniejszyła liczbę publikowanych postów, ale na podstawie jednego przypadku trudno wysnuwać jakieś uogólnione wnioski. Biblioteki umiarkowanie epatowały treściami pandemicznymi w warstwie wizualnej publikowanych postów. Ograniczono się raczej do prezentowania pustych wnętrz, pracowników i czytelników w środkach ochronnych, ale nie są to wizualnie treści dominujące w przypadku żadnego z badanych profili. Można zatem stwierdzić, że pandemia wywarła znaczny wpływ na działanie bibliotek, szczególnie w okresie ich pierwszego zamknięcia i zupełnego ograniczenia usług do funkcjonowania w trybie zdalnym. Warto byłoby jednak pogłębić i rozszerzyć badania nad funkcjonowaniem bibliotek różnych typów w różnorodnych mediach społecznościowych w okresie pandemicznym. Dałoby to z pewnością podstawę do dalej idących wniosków.

Bibliografia

- Babecki M., *Wprowadzenie*, [w:] *Od naturalizacji do funkcjonalizacji: taktyki użytkowania serwisu Instagram*, red. M. Babecki, S. Żyliński, Olsztyn 2018, 200, s. 7–18.
- Chmiel D., *Biblioteki na Instagramie*, „Biuletyn EBIB” 2021, nr 6, s. 1–5, [on-line:] <http://ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/783/813> – 6.03.2022.
- Demby B., *#bibliothèque. Francuskie biblioteki na Instagramie*, „Biuletyn EBIB” 2018, nr 1, s. 1–15, [on-line:] <http://www.ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/84/85> – 6.03.2022.
- Krysiński P., *Niewłaściwe wykorzystanie mediów społecznościowych jako narzędzi zarządzania wizerunkiem instytucji sektora GLAM. Casus Facebooka i Instagrama*, „Zarządzanie Biblioteką” 2019, nr 1, s. 9–28.
- Langer B., *Wykorzystanie fotograficznego serwisu społecznościowego Instagram w działalności wybranych bibliotek krajowych i zagranicznych*, „Bibliotheca Nostra” 2018, nr 2, s. 206–224.
- Wolna H., *#bookstagram*, „Biuletyn EBIB” 2018, nr 1, s. 1–7, [on-line:] <http://ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/81/82> – 6.03.2022.

**Libraries in the context of the Covid-19 pandemic.
A case study of selected profiles of Polish libraries on Instagram**

Abstract

This article presents Instagram as a medium used by libraries. The main part of the article is the analysis of the research material—text, visual content, and hashtags posted from September 11, 2019, to September 11, 2020, on five various types of Polish libraries' Instagram profiles. The analysis of the material from this time period provides answers as to how the Covid-19 pandemic influenced the content published by libraries on Instagram. The analysis takes the form of a case study based on critically examined data collected.

Keywords: Instagram, libraries, Covid-19, SARS-Cov-2, pandemic, hashtags, case study.